

4783

1947-6 97

ՍԵՐ. ՄԱԿԵԴՈՆՍԿԻ

ՈՊՊՈԶԻՑԻԱՆ ՄԵՐ
ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԹՇՆԱՄԻՆՆԵՐԻ
ԳՆԱՅԱՏՈՒԹՅԱՄԲ

ՅԵՐԵՎԱՆ 1927

3K01

Մ-18

105 NOV JUL 2005

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ, ԲՈԼՈՐ ՑԵՐԿՐՆԵՐԻ ՄԻԱՑԵՔ

NOV 2009

Հ. Կ. Կ. (Բ) ԿԵՆՏՐՈՆԵԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՅԻ
ԵԳԻՑ-ՊՐՈՊ. ԲԵԺՆԻ ՀՐԵՏԱՐԵԿՈՒԹՅՈՒՆ

14 NOV 2009

ՍԵՐ. ՄԱԿԵԴՈՆՍԿԻ

3K71

Մ-18

ՈՊՊՈՋԻՑԻԱՆ ՍԵՐ
ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԻ
ԳՆԱՀԱՏՈՒԹՅԱՄԲ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1927

4783

2005 JUN 13 2013

ՀԱՅԳՈՒԼԻԳՐԱՖԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱՐԱՆ
ՊԱՏՎԵՐ 765
ԳՐԱՌ 469 Գ. ՏԻՐԱԺ 1200

38080-02

ՈՊՊՊՈԶԻՑԻԱՆ ՄԵՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԹՇՆԱՄԻՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒԹՅԱՄԲ

Ներկայումս Համամիութենական Կոմմունիստական (բ) կուսակցության բոլոր կազմակերպություններում սկսվել է նախահամագումարյան զխակության: Բոլոր բջիջներում քննության են առնվում այն խնդիրները, վորոնք պետք է իրենց լուծումն ստանան կուսակցության 15-րդ համագումարի կողմից:

Տրոցկիստական ուղղություն, զորակուչի յե յեն-թարկում իր բովանդակ «ուժը» և մնացորդները: Խ.Ս.Հ.Մ. կենտրոնական ռայոններից ստացված տեղեկություններն արդեն սկսել են լույս տեսնել մեր մամուլի էջերում:

Ամեն տեղ ել ուղղություններն զործ են ածում իրենց սիրած միջոց ուղյակ զարծվածքները՝ «կուսակցության ռեժիմի», «կուսակցությունը խեղդելու», «կուսակցությունը լիկվիդացիայի յենթարկելու» մասին և այլն, չնայած նրան վոր լայն հնարավորություն է տրվում արտահայտվելու:

Համկոմկուսի լենինյան ղեկավարությունը, լենինյան—բոլշևիկյան կուսակցությունը, ղխակրիդիտացիայի յենթարկելու զործում ուղղություն լույս մեկ բանի առաջ կանգ չի առնում:

«Ներկա ապարատի միջոցով, ներկա ռեժիմի միջոցով, ճնշում են պրոլետարական ավանգարդը, ամրացած բյուրոկրատները, նույն քվում և բանվոր բյուրոկրատները, ադմինիստրատորները, տնտեսարարները, նոր սեփականատերերը, ֆադաֆի և գյուղի արտոնյալ ինտիլիգենցիան»*

«Բանվոր կուսակցականը վախենում է խոսել իր սեփական բջիջում, վախենում է խղճով քվեարկել... չի կարելի խեղդել բանվորական բջիջները...» և այլն: (Տրոցկու հայտարարությունը հոկտեմբերյան պլենումում)*:

Վո՞րպիսի զգվելի է կեղծավոր բամբասանք կուսակցութեան հասցեյին, մինչև վո՞րտեղ է գործվել տրոցկիստական ուղղուղիցիան: Այդ ասածները պարզվում է, վոր լենինյան չտաք Համկոմկուսի Կենտկոմը ըստ տրոցկիստների հանդիսանում է մեր յերկրի սեփականատեր կապիտալիստների կառավարող խմբակը, իսկ կուսակցութունը սեփականատերերի կուսակցութունն է հանդիսանում, վորը ճնշում է գործ ղնում պրոլետարական աշխատ կոչված ավանգարդի վրա՝ աշխինքն տրոցկիստական ուղղուղիցիայի վրա: Այնուհետև խոսվում է բանվորների «վախի» մասին, վոր նրանք չեն ասում այն, ինչ մտածում են: Դա բացարձակ սուտ է ղեկավարող կուս. որդանների և մեր կուսակցութեան հասցեյին, վորը չի համապատասխանում մեր կուսակցութեան պրակտիկային և վորով ուղղուղիցիան ցանկանում է չղարչել իր խայտառակ պարբութունը,

*) Ընդգծումները մերն են Ս. Ս.

վորը նա կրեց ներկուսակցական վերջին պայքարի ընթացքում:

Բանվոր կոմմունիստները—լենինյան բազմաթիվ շարքերը ճիշտ կերպով են հասկանում իրենց նպատակը: Նրանք լավ գիտեն, վոր վոչ թե լենինյան ղեկավարող շտաբն է հենվում բյուրոկրատների, սեփականատերերի և այլ նեպմանական տարրերի վրա, այլ հենց տրոցկիստներն են, վոր ցանկանում են դրանց հետ միասին խեղդել պրոլետարական ղեկատառերան և նրա կուսակցութունը՝ արտացոլելով նրանց տրամադրութունները մեր կուսակցութեան ներսում:

Ուղղուղիցիայի մյուս ղեկավարը՝ Զինվոյեվը՝ հոկտեմբերյան պլենումում արտասանած իր վոչ պակաս ցինիկ ճառի մեջ հայտնում է, վոր ստալինյան «ղեկավարութեան» (Իմա՝ լենինյան) հատկութեանն է վերագրվում.

«Կուսակցութեան անդամների անտեղյակ պահելը մեր իսկական տարաձայնություններից, ապարտը անում է բոլոր հնարավորը և վոչ հրեմարավորը, վարպետի խեղաբյուրի տարաձայնությունների իմաստը: Յերկու տարի դուք մեզ չեք թողել խոսել կուսակցութեան հետ: Դրանից կուսակցութեանը ոգուտ յեղե՞լ է: Վոչ: Կուսակցությունը յերկու տարի տանջվել է: Տանջվել է վոչ միայն ուղղուղիցիան, այլ հենց ամբողջ կուսակցութունը: Այժմ Դուք ցանկանում եք նույն բանը անել դարձյալ յերկու տարի: Իսկ տարաձայնությունները այդ ժամանակում ավելի չեն խորացել և դուրս յեկել, յեթե կարելի չե

այսպէս արտահայտվել, փառաց, մասսաների մեջ, սկսվել է քափվել (переливаться) կուսակցությունից բանվոր դասակարգի մեջ. յերկու աշխատավորության լայն մասսաների մեջ»*)

Ճիշտ է արդյոք, վոր մեր լենինյան կենտրոնական կոմիտեն կուսակցութեանը չի տեղեկացրել մեր իսկական տարածաշրջութեաններէ մասին: Դա սուտ է և պարտութուն ամբողջ կուսակցութեան հասցեյին: Հապա ի՞նչ է արել կուսակցութեանը ռազմաքաղաքական յերկու տարվա զգվելի դործունեութեան ընթացքում: Լոն^ո և արդյոք կուսակցութեանը և նա չի՞ քննել արդյոք Տրոցկի-Ջինովսկիյան և Սապրանով-Միլոնովսկիյան ռազմաքաղաքական կազմալուծիչ ֆրակցիոն դործունեութեան խնդիրը: Մենք պատասխանում ենք՝ այո՛ քննել է: Մեր մամուլի եջերում կուսակցութեանը բոլոր այդ հարցերը լուսարանել է: Կուսակցութեանը անց է կացրել այդ հարցերի ուսումնասիրութեանը բոլոր քննարկում, վերջապէս կուսակցութեանը ծանոթացել է այն դիակուսի հետ, վորը մեզանից շատ մեծ ժամանակ ու եներգիւս յե խել, վորը փոստորեն անց է կացվել Համկուտի կենտկոմի և ԿՎՀ-ի բոլոր պլենումներում: Կուսակցութեան ստորին կազմակերպութեանները կարգացել են պլենումների այդ բոլոր սղաքութեանները, վորոնք տալով են հազարավոր որինակներով:

Մի՞թե այդքանը բավական չէ: Կուսակցութեանը բոլորը վորոշակի կերպով գիտե և նա ժամանակին ցույց է տվել իր վերաբերմունքը ռազմաքաղաքական ռազմական հարձակումների վերաբերմամբ:

*) Ընդգծումները մերն են Ս. Ս.

Տրոցկիստներն ասում են, վոր «Պրազմաշի» եջերում դիակուսիան «միակողմանի» է տարվել, դա ճիշտ չէ. կուսակցական մամուլում բերվել են չարունակ մեջբերումներ տրոցկիստական զգվելի արսենալից: Այդ ցիտատները բավական եյին դադարաւ կազմելու համար տրոցկիստական ռազմաքաղաքական մենչելիկյան ֆիդիոմիայի մասին: Անթուլատրելի յե պահանջել անկարելին, լավագույն դեպքում դա կը լինել կոպիտ սխալ, կուսակցութեան 10-րդ համագումարի վորոշումների խախտումը: Լենինյան կուսակցութեանը վոչ մի անգամ այդ չի ցանկացել և չի ցանկանում, մանավանդ այն լարված պայմաններում, վորում ապրում է կուսակցութեանը և մեր յերկիրը՝ ներկուսակցական պայթարի այս յերկու տարում:

Կուսակցութեանը ասել է, իսկ դիակուսիան վրձողանորեն ընդդում է, վոր մեր կազմակերպութեանը ցնցել և տանջել է հենց ինքը ռազմաքաղաքական: Ռազմաքաղաքական է, վոր մեր կուսակցական տարածաշրջութեանները փողոց են դուրս հանել՝ խախտելով կուսակցական և խորհրդային լեզալութեանը՝ պրոլետարական դեմոկրատիան, որյնդիմորեն կյանքի կոչելով հակախորհրդային ուժերը: Հայտնի «պատմութեան» տարածումը անկուսակցականների շրջանում, կուսակցական դիակուսիաների տալաքութեանը անկուսակցականների, հակախորհրդային ինտելիգենտների հետ և վերջապէս հակախորհրդային բացահայտ յելութիւն՝ դեմոնստրացիան Մոսկվայում և Լենինգրադում, աղքատ հայտ կերպով ապացուցում են, վոր այդտեղ մեզավորը ամբողջովին ռազմաքաղաքական է: Առաջին հերթին մեզա-

վոր են Զինովյեվը, Կամենևը և Տրոցկին, վորոնք լենինյան կուսակցության շտաբ Կենտկոմից նրա կազմակերպության պառակտման աղբյուրն են տվել:

Լենինգրադի կուս. կազմակերպության ուղղված մի նամակում գրված Զինովյեվի ձեռքով, 23 թվի դեկտեմբերի 15-ին դեռ յերբ վոր նա մեկն էր կոմմունիստական կուսակցության ղեկավարներից կարդում ենք.

«Մեր կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեն չի կարող կարծիքների պարլամենտի վերածվել... Մեր կուսակցությունը պետք է մնա ախպես, ինչի վոր նա կոչված է:

Պրոլետարիատի ավանգարդ մեր բոլշևիկյան կուսակցությունը ձուլված է մի կըտորից, մեր կուսակցության Կենտրոնական կոմիտեն վայելում է նրա անբաժան աջակցությունը և վստահությունը... Կուսակցության միասնականությունը մնում է մեր հիմնական խնդիրը: Մեր կուսակցության միասնականությունը պետք է անասան մնա: Վսչ մեկի չ'քույլատրել տատանել մեր կուսակցության միասնականությունը—դա այն է, վորին առաջին հերթին ապրեցրել է մեզ Լենինը»:^{*})

Կուսակցության 13-րդ համագումարին՝ մայիսին 1924 թվին իր յեզրափակման ճառում ղեկուցումից հետո Զինովյեվը ասում է.

«Զկա աշխարհում այնպիսի մարդ, վորը կա-

^{*}) Տես՝ „Логика фракционной борьбы“ (Каменев и Зиновьев против Троцкого) стр. 81, 82.

լաղանաք պառակտել մեր կուսակցությունը: Յեվ չկա այն խմբակը, վորը կարողանաք պառակտել մեր կուսակցությունը. ինչպես ել նա իրեն չ'անվաներ»:^{*}

Մեր լենինյան կուսակցությունը պատրաստ է յերկու ձեռքով ստորագրել այս փաստացի դոկումենտները: Մեր կուսակցությունը միշտ ասել է և հիմա ել կրկնում է նոր ողջողիցիային հենց այն, ինչ վոր Զինովյեվը և Կամենևը ասել են 23-24 թվերին տրոցկիզմի դեմ, այն ժամանակ, յերբ վոր նրանք գտնվում էին լենինյան վոչ միայն սոսկ շարքերում, այլ և նրա ղեկավար շտաբում: Զինովյեվը և Կամենևը կուրացած Ֆրակցիոն պալքարով՝ անխուսափելիորեն ընկան հակալենինյան լադերը, այն լադերը, վորի դեմ նրանք պալքարել են յերկար տարիների ընթացքում կուսակցության հետ միասին: Նրանք միլիոն անգամ ավելի վատ գործ են կատարում, քան այդ արել է 23-24 թվին տրոցկիստական «հին» ողջողիցիան: Նրանք այսօր դուրս են գալիս լենինյան Կենտրոնական կոմիտեյի դեմ ամեն տեսակ բամբասանքներով, խաբեբայական մեղադրանքներով և անտեղի հանդիմանություններով:

Նրանք մեղադրում են մեր կուսակցությունը կուսության և անդրադիտության մեջ, յերկրի և կուսակցության առաջ կանգնած խնդիրները չհասկանալու մեջ: Այդ յերկու մեր նախկին ընկերները 24 թվին լինելով կուսակցության անասան միասնականության կողմնակից, վոչ վոքի թույլ չ'տալով խախտելու կու-

^{*}) Ընդգծումները մերն են Ս. Ս.

սակցութեան միասնականութեանը, զերի ընկան Տը-
րոցեղուն և նրա մենչեմիկեան փիլիսոփայութեանը: Յեւ
դրանից հետո համարձակութեան ունեն դուրս դալ և
խոսել բանվորների անունից, կուսակցութեան անունից,
իրականում դեմ դնալով բոլշեմիկեան միասնականու-
թեան՝ կուսակցութեանը դարձնելով «կարծիքների պար-
լամենտ» բոլոր տեսակի խմբավորումների և ֆրակցիա-
ների համար: Յեւ, յերբ կուսակցութեանը պատասխա-
նում է նրանց այդ աշխատանքին իրենց հենց 24-թվի
լեզվով, այդ ժամանակ նրանք չ'լսված բամբասանքներ
են շարտում կուսակցութեան լենինյան ղեկավարու-
թեան հասցեյին:

Այդ բոլորի համար ուղղորդիչային ծախսարում
են բոլոր ախպի հակախորհրդային ուժերը՝ սկսած մո-
նարխիստներից մինչև մենչեմիկեները և դաշնակցական-
ները, վստենք այս կամ այն ձեւով ասում ու կրկն-
ում են ինչ վոր ուղղորդիչի ասում է մեր ղեկավար
մարմինների հասցեյին:

Ահա մի նմուշ դաշնակցական այդ «գոհարարնե-
րից», «Հուսարեր», № 102, 27 թ., կարդում ենք.

«Բոլշեմիկեյան պետութեանը բռնութեան ու
դիկտատուրայի կազմակերպութեանն է վուչ մի-
այն ուսւ յերկրի և անսր բոլոր ժողովուրդներուն
վրա, այլ և բանվոր դասակարգի՝ ու մինչև իսկ
համայնավար կուսակցութեան վրա:

Ռուս յերկրի միակ տերը Համայնավար կու-
սակցութեան հինգանդամ Պոլիտբյուրոն է, վոր
հենած ամենագոր Գ.Պ.Ուիկն (Չեկա)՝ իրեն

յենք ախ կը պահէ և կուսակցութեան և ժողո-
վուրդ և յերկիր»:^{*)}

Սակայն վերջին յերկու տարվա ընթացքում մեր
կուսակցութեան հասցեյին արած այդ զրպարտիչ ամ-
բաստանութեանները մեկ անգամ էն, վոր տապալվել են՝
հերքվել են Համկոմկուսի լենինյան շարքերի միասնա-
կան կամքի զորութեամբ: Ստորին բլիշներում, ամենու-
րեք ուղղորդիչիոններն են ամենաչնչին փոքրամասնու-
թեանն են կազմում. ուղղորդիչիային ձայն և տալիս վուչ
ալելի քան յերկու, վեց, և տասնել տաս մարդ: Ուղ-
ղորդիչիոններն են անդոր են կուսակցութեան, լենինիստ-
ների բաղմահադար զորասլուծների վզին փաթաթել ի-
րենց հակակուսակցական և վուչ լենինյան տեսակետնե-
րը: Լենինյան կուսակցութեան բլիշների բանվորները
չատ լալ դիտեն թե Տրոցեղուն և թե Զինովյեմի ի՞նչու
համար հեռացրին կուսակցութեան Կենտկոմից և կու-
սակցութեանից, այդ բանում ուղղորդիչիոնները էն
կարող խաբել կուսակցութեանը: Բայլ չեմիկ բանվոր-
ները չատ լալ են կարողանում տարբերել սոցիալիստա-
կան շինարարութեան ճանապարհին կանգնած դժվարու-
թեանների քննադատութեանը և գործնական քննու-
թեանը մենչեմիկեյան «քննադատութեանից» և սուտ ու
խաբեյութեան կեղծ Փրադիկտուրայից: Պառակտիչնե-
րը պարտութեան պարտութեան յետեմից են կրում:
Ուրեյական ճանապարհով հատ ու կենա տրոցկիստներ
մուսք գործելով կուսակցական կոնֆերանսները Յերե-
վանում և այլ քաղաքներում, մի ալելորդ անգամ ևս
փորձ արեցին ցուցադրելու համար իրանց «ճշմարտու-

^{*)} Ընդգծումները մերն են Ս. Մ.

թյունը՝ կուսակցության մեջ և յերկրի ներսում տիրող դժուրթյան վերաբերմամբ, սակայն, կոնֆերանսները նրանց լսելով՝ միահամուռ ջանքերով այս անգամ ևս արժանի հարվածը տվին նրանց :

Բանվորները համոզվեցին, վոր տրոցկիստական ուղադրեցիան կուսակցությանն առաջնորդում է դեպի պառակտումը, վոր նրա գործունեությունը նպաստում է հակահեղափոխական կադրակերպություններին, վոր տրոցկիզմը առաջնորդում է պրոլետարիատի դիկտատուրան և ՀԿԿ-ն դեպի կործանումը և վերջապես, վոր տրոցկիզմը «հույս» է ներշնչել ամբողջ հակահեղափոխական բանակին, Խորհրդային իշխանության «մոտալուտ» կործանման մասին և վոր ինքն ել չգլտե թե ի՞նչպես է ընկել այժմ պրոլետարիատի դիկտատուրայի հակառակորդների բանակը :

Կուսակցությունը չառ լավ և տեսնում, վոր միջադեպին հակահեղափոխությունը և իմպերիալիստական Յեվրոպան դեռ յերբեք այդքան լարված և «կենդանացած» չեն յեղել և «հույսերով» թեվավորված՝ ինչպես այժմ : Ուստրեայալովցիներից սկսած և մինչև գաշնակցականները ներառյալ, բոլոր գույնի և յերանգի հակահեղափոխականները իրենց հայացքներն են ուղղում դեպի տրոցկիստական ուղադրեցիան և ձգտում համագործակցության ձեռք պարզել նրան՝ պրոլետարիատի դիկտատուրայի և ՀԿԿ-ի դեմ պայքարելու համար :

Պատահական յերեվույթ չե այդ իսկ պատճառով, վոր հատկապես հենց հիմա յե ակտիվացել հակահեղափոխությունը՝ «հուսալով» վոր Խորհրդային իշխանու-

թյան և ՀԿԿ-ի «վախճանը» մոտ է և մեծ տաքնապով ըսպասում է և հետևում ուղադրեցիայի «հաջողություններին»—պղտոր ջրերում ձուկ վորսալու նպատակով : Բոլորը միաբերան աղաղակում են ՀԿԿ-ի և Խորհրդային իշխանության «տերմիդորի» մասին, համերաշխվելով տրոցկիզմի հետ : Սպիտակ—եմիգրանտական մամուլը լեցուն է այժմս ուղադրեցիայի հասցեյին արած կոմպլիմենտներով :

Բուրժուական մամուլը, ուղղակի գրում է վոր՝

«...Միայն այժմ կարելի յե վստահել վոր Խորհրդային ռեժիմը կը տապալվի սոսկ վորպես հետեվանք հեղափոխական կուսակցության թերևս դանդաղընթաց, սակայն՝ անժխտելի քայլան պրոցեսում : Տրոցկին իր համահարգներով կոմունիստական այդ փորձերն առավել դաժան ֆևնադատության յենքարկեց, քան քե խորհուրդների ամենալոյսերիւ թշնամիները :

Խորհրդային իշխանության 10-րդ տարվա ընթացքում հակահեղափոխությունը անտարակույս հասնում է հենց իր իսկ ուսական կոմկուսակցության մեջ և կարծես արդեն յերեվում է գալիք անկման և տապալման նախանշանները :* (Յրանխական «ՏԱՆ» թերթից, «Պրավդա»-ից № 247 ընդգծումը մերն է Ս. Մ.) :

Այսպես են գրում բուրժուական թերթերը, արտահայտելով տրոցկիստական ուղադրեցիայի գործունեության վերաբերմամբ իրենց տածած «հույսերի», «մխիթարիչ» նշանները :

*) Ընդգծումները մերն են Ս. Մ.

Յեթե անցյալներում ինչպես բուրժուական, այնպես և սոցիալ դեմոկրատական մամուլը—նրանց թվում դաշնակցականներինը—ՀԿԿ և պրոլետարիատի դիկտատուրայի դեմ իրենց զրպարտիչ դրոհներն պահին հարկադրված ելին ողտվել իրենց չինժու «սեփական թղթակիցներին» նյութերից, ապա ներկայումս նրանք ողտվում են այն մարդկանց աված նյութերից և ասածներին ու գրածներին մեջբերումներից, վորոնք հավակնություն ունեն «ուղղահայտ բայլչեվիկները և խակական» լենինցիներ կոչվելու: Բուրժուական ամբողջ մամուլը, միջազգային բովանդակ հակահեղափոխության մամուլը խնամքով և ջանասիրությամբ մեջբերումներ են տալիս Տրոցկուց, Ձինովյեվից, Սապրոնով-Սմիռնովից և այլ ուղղիցիոներներից, ամբողջ այդ մամուլն իր համակրությունն և հայտնում տրոցկիզմի պայքարին՝ ընդդեմ պրոլետարիատի դիկտատուրայի և ՀԿԿ-ի: Յերբ կարգում ես սպիտակ գվարդիական այդ մամուլը և հետեմում ուղղիցիայի պայքարի պրոցեսին մեր յերկրում, ապա այն տպավորությունն ես ստանում՝ թե այստեղ հակախորհրդային բանակի մի ընդհանուր միասնական ճակատ դոյություն ունի այն տարբերությամբ միայն, վոր դերերը խստիվ կերպով այնպես են բաժանված ուղղիցիայի և սպիտակ բանակի միջև, վոր ուղղիցիան դրոհ և տալիս պրոլետարական դիկտատուրային և կուսակցության դեմ ներսից, (որգլեխիվորեն անկախ այն հանդամանքից, թե կամենում է նա այդ անել, թե չի կամենում, դժբախտաբար դեռևս զուրկ չ'լինելով այդպես վարվելու հնարավորությունից) սպիտակ գվարդիական բանակը կատա-

րում և նույն բանը՝ ԽՍՀՄ-ի սահմաններից դուրս, արտաքին աշխարհից կազմակերպելով նույն դրոհը:

Ինչքան ել վոր ցավալի յե, սակայն այդ դրությունը պարզորոշ կերպով արտահայտված և ուղղիցիայի ամբողջ դրոհունեության մեջ և միանգամայն արդարացի եր ընկ. Ստալինը, յերբ նա իր ճառերից մեկում հիշատակում եր, վոր՝ Չեմբերլենից սկսած մինչև Տրոցկին բոլորն ել միասնական ճակատով հարձակվել են ՀԿԿ-ի և ԽՍՀՄ-ի վրա:

Ամբողջ սպիտակ եմիգրանտական մամուլը և բուրժուական միտքը՝ Դանից-Աբրամովիչներից սկսած մինչև «Պասկեդնիյե Նովոստի»՝ կենտրոնացած են տրոցկիստական ուղղիցիայի «դուշակությունների» վրա: Բաւոր թերթերը լեցուն են ուղղիցիային նվիրված գովասանական հոդվածներով: Նրանք բոլորն ել մեջ են բերում «Բայլչեվիկ-լենինցիներին» «բարեխիղճ հայտնությունները» (ուղղիցիոներների)՝ արդարացնելու համար, իրենց զարչելի զրպարտությունները կուսակցության և Խորհրդային իշխանության դեմ: Այդ «նախադուշակությունները», նրանց կարծիքով, ամենաուղղիղ և անկեղծ «դուշակություններն» են, քան թե ՀԿԿ-ի կենտրոնական որդան «Պրավդայի» պոլեմիքական սավաններն»: Մենչևիկյան «Սոցիալիստիչեսկի Վեստնիկը» առանձնահատուկ վոգեվորությամբ և մեջբերում Հ.Կ.Կ.-ի և Կվ.Շ.-ի ողոստոսյան պլենումին Տրոցկու արած այն հայտարարությունը՝, թե՝ «պրալետարիատն ավելի ու ավելի յե կծկվում, գիջելով իր տեղը այլ դասակարգերին, վորոնք ավելի և ավելի յեն ծավալվում»:*)

*) Ընդգծումը մերն է. Ս. Մ.

Նույն բանը Զինովյեվը կրկնում է 1927 թվի հոկտեմբերյան Կենտկոմի և ԿՎՀ միացյալ պլենումին, առերևույթ՝ «Ստալինյան ղեկավարութան» «խմա լենինյան Ս. Մ.» մասին հետեվյալը՝

«Սխալը սխալի յետևից, պարտութունը պարտության յետևից»* Հետեվանքը՝ քաղաքական սնանկություն»:

Հենց միայն այս վերջին յերկու ցիտատները, վորոնք ավելի ու ավելի համոզիչ կերպով են դրսևորում տրոցկիստական ուղղության կերպարանքը, բավական են արդեն Աբրամովիչի և նրա կամպանիային, վորպեսզի հնարավոր լինեի հարություն տալ հանդուգյալ Մարտովի մենչևիկական բացահայտ պարտողական այն փրկաստիճանին, վոր Մարտովը դեռևս 1921 թվին նույն «Սոցիալիստիչեսկի Վեստնիկի» եջերում արտահայտել է, զնահատություն տալով պրոլետարիատի կացությունը Խորհրդային Միության մեջ։

«Ռուսական պրոլետարական հեղափոխությունը պարտություն պարտության յետևից է կրում»:

«Հռչակավոր» այս զնահատությունը միացավ նաև տրոցկիստական ուղղության 1927 թվին՝ սոցիալիստական շինարարության ասպարիզում, պրոլետարիատի կողմից կատարված տասը տարվա համառ աշխատանքից հետո: Տրոցկին և Զինովյեվը մեկ անգամ չեն, վոր պատկերացրել են պրոլետարիատի և պրոլետարական հեղափոխության «պարտությունը» մեղանում:

Այս մասին Տրոցկին խոսել է դեռևս Կոմինտերնի

*) Ընդգծումներն մերն է. Ս. Մ.

Խորձկոմի մայիսյան պլենումի ժամանակ, սակայն, այդ ամենը սոսի մենչևիկական փրկաստիճանական կըրկնողություն է, վոր վոչինչ չունի ընդհանուր իսկական իրականության հետ: Մենչևիկներն ուրախությամբ ոգտագործում են տրոցկիստական զինանոցից դուրս յեկող ամեն մի հայտարարություն, վերցնելով այդպիսին իրենց սլաշտպանության տակ և միանգամայն իրավացիորեն են պնդում, վոր տրոցկիստներն այժմ կըրկնում են այն, ինչ վոր իրենք մենչևիկները չարունակ և բազմիցս պնդելիս են յեղել:

Սակայն, մենչևիկները մոռանում են, վոր կոմունիստական կուսակցությունն աճել և ամրակուռ է դարձել ամեն դույնի և ամեն արտահայտության մենչևիկի դեմ պայքար մղելով և այն հանդամանքը, վոր տրոցկիստներն այժմ մենչևիկական ստորություններն են կրկնում, բնավ չի ամրապնդում մենչևիկի դիրքերն, այլ ընդհակառակը՝ տրոցկիստական ուղղության մատնում է անխուսափելի կործանման և պարտության: Պատմականորեն մենչևիկը դատապարտված է մեկ պարտությունից դեպի մյուս պարտությունն ընթանալ, մինչդեռ բայլչեվիկը զորավորվում է վոչ միայն պրոլետարական դիկտատուրայի յերկրում, այլև համաշխարհային մասշտաբով, անկախ այն հանդամանքից, թե բայլչեվիկի դեմ պայքարելիս մենչևիկն ինչ հնարքներ է յե դիմում:

Բանվոր դասակարգի անունից ճառող ուղղությաններն այնքան են իրենց կապերը կտրել բանվորական մասսաներից, վոր բացարձակորեն դեմ են դուրս գալիս նրանց շահերին, ճիշտ այնպես, ինչպես միջազգա-

յին մենչելիզմը: Ուսուցիչի աշխատանքում և 7 ժամյա բանվորական որվա մասին ունեցած նրա պրո-վակացիոն հայտարարութուններով:

«12-ի» (Սպարանով-Սմիրնովի խմբակը) հայտա-րարության մեջ (կուսակցության կենտրոնին) խոր-հուրդների կենտգործկոմի վերջումը 7-ժամյա բանվո-րական որվա մասին, անվանվում է «տաքտիկական մանյովը» — «գառարի խոստում» — վերջապես ուղ-ղակի ասված է:

«Այդ «յերկնքում գտնված կռուկով» կենտ-րոնում ուզում է գնել բանվոր դասակարգի լուռ-թյունն այն ժամանակ, յերբ նա պետք է հաշիվ տեսնի նրանց հետ, վորոնք անց են կացնում կու-սակցության մեջ պրոլետարական գիծը և պաշտ-պանում բանվորների շահերը»*):

Այդ նույն հարցի մասին իրեն միանգամայն կոր-ցրած Զինովյեվն ասում է՝

«Ինչպես դուք գիտեք շատ փորձեր են յե-ղել հանդիմանել մեզ դեմագոգիայով: Յես պըն-դում եմ, վոր ավելի դեմագոգիկ, ավանդու-րիստական առաջարկություն, քան այդ 7-ժամ-յա բանվորական որվա առաջարկությունն է, մեր կուսակցության պատմության մեջ դեռ չի յե-ղել»*):

Մեջբերումները անում ենք ընդ Մոլոտովի ար-տասանած ճառից Մոսկվայի կազմակերպության ալ-տիվում, 26 հոկտեմբերի 27 թ. «Правда» № 250:

*) Ընդգծումը բնագրում:

Վոչինչ, լավ դեմագոգիա չե—բանվորական որվա կրճատման այդ վորոշումը, վորը հետզհետե կիրառ-վում է կյանքում: Յեվ վերջապես Զինովյեվը հայտա-րարում է՝

«Յես առաջարկում եմ 7-ժամյա բանվորա-կան որվա հարցը, այն դեմագոգիկ ձեվով բան-վորների հետ պատասխանատու խաղը՝ հանել նրա համար, վորպեսզի չխայտառակենք մեր կուսակցությունը»*):

Այժմ բոլոր բանվորները կհիշեն, թե ուսուցիչիան ինչպիսի վերաբերմունք ցույց տվեց 7 ժամյա բանվո-րական որվա խնդրին: Ուսուցիչիան կենտգործկոմի ֆրակցիայի դեմ քվեարկեց մանիֆեստին և մասնա-վորապես 7-ժամյա բանվորական որվան և այնուհետև վրենումում ուսուցիչիայի բոլոր անդամները դեմ չե-ղան այդ առաջարկությանը:

Այդ քվեարկությամբ ուսուցիչիան ստեղծում է մի խոր անդունդ իր և բանվորական մասսաների միջև:

Ինչո՞վ է տարբերվում ուսուցիչիայի այդ վերա-բերմունքը դեպի 7-ժամյա բանվորական որը, նրա-նից՝ ինչ ասել է «Պրոլետարատ»-ը մանիֆեստի առթիվ: «Պրոլետարատ»-ը հոկտեմբերի 18-ի համարում, «Մոսկ-վայի հոբելյանական նվերը» հոգվածում խոսում է 7-ժամյա բանվորական որվա մասին հենց մեր ուսուցիչ-իայի վրդով:

«Արդյունագործական բանվորների համար 8-ժամյա բանվորական որվանից 7-ժամյա բան-վորական որվա անցնելու խոստումը, կխաբի

*) Ընդգծումներն մերն են:

միայն նրանց, վորոնք չգիտեն ուսանական պրոֆ-
մոթիյունների բաղմաթիվ հաշվետուութուն-
ներից, վոր Խ.Ս.Հ.Մ. Ց-ժամյա բանվորական
որը գոյութիւն ունի միայն քղքի վրա և վոր
արդյունագործութիւն յուրաքանչիւր բնագա-
վառում, վորը գտնվում է բարենպաստ
կոնյուկտուրային պայմաններում, բանվորները
պետութիւն կողմից հարկադրվում են աշխատել
անվերջ արտաժամյաների ընթացքում*) :

Դ-ժամյա բանվորական որը հանդիսանալով Հոկ-
տեմբերի հիմնական նվաճումներից մեկը, ունենալով
Ռուսաստանի բանվորական շարժման համար խոշոր նը-
շանակութուն՝ շարժեց միջազգային մենչեվիզմի և
միջազգային կապիտալիզմի զայրույթը: Այդ հոսանք-
ներին պատկանող թերթուկներն սկսեցին կատաղի վոո-
նոց բարձրացնել, վորոնց գիրքիծորը հանդիսացավ ոպ-
պողիցիան և զարմանալի չէր, վոր մենչեվիկյան «Փոր-
վերտա»-ն իր խմբագրական հոդվածը վերնադրել և
Յե.Վ.Դ.Ա.ԿիՄՈՎԻ «նշանաւոր» հայտարարութեան հա-
մաձայն, թէ Խորհուրդների սեսիայի ֆրակցիայում և
թէ հոկտեմբերյան պլենումում:

Տրոցկիստական ոպպողիցիայն քանիցս մեղադրել
և մեր կուսակցութեանը և Խորհրդային իշխանութեանը
«Ուստրյալովչինայի» մեջ, բոլորովին չնկատելով, թէ
ինչպէս հենց ինքն և որչեւտիվորեն ընկել ուստրյալով-
յան փիլիսոփայութեան գիրկը: Ոպպողիցիան քանիցս
հալաաստիացրել է, վոր Ուստրյալովը— բուրժուական
նեպոմանյան իդեոլոգը— կողմնակից է «Ստալինյան

դեկաւարութեան» Խորհուրդների յերկրում և վոր Ուս-
տրյալովը գոյաբանում է ՀԱՄԿՈՄԿՈՒՍԻ Կ.Կ.-ի դե-
կաւար դիժն ու քաղաքականութիւնը: Ֆրակցիոնական
պայքարից կուրացած ոպպողիցիան չի նկատում, վոր
կրկնում է Հիկիկի-ին և պրոլետարական դիկտատուրայի
հասցեյին նետված ստորութիւնները և նույն զրպար-
տիչ ամբաստանութիւնները, թէ Խորհրդային պետու-
թեան սիստեմն ապրում է իր «տեմիդորը», վերածվե-
լով բուրժուական պետութեան, այսինքն այն զրպար-
տութիւնները, վոր անում եր Ուստրյալովը, դեռես
21—23 թվականներին:

Տրոցկու հայտարարութիւնը «կծկվելու» և «ծա-
ւարվելու» մասին վոչ ալ ինչ է, բայց չեթեմի մեղա-
դրանք, վոր չարտվում է Հիկիկի-ի յերեսին:

Ըստ Տրոցկու պրոլետարական պետութիւնը դա-
դարել է պրոլետարիատի շահերին ծառայելուց, կոմ-
կուսակցութիւնն ալեւս պրոլետարիատի կամքի և
յանկութիւնների «արտահայտութիւնը» չէ և վերջա-
պէս մեր պետութիւնն «ըստ ելութեան պրոլետարական
սոցիալիստական պետութիւն չէ»:

Այդ մեղադրանքներն ավելի ուղղակի և բացահայտ
կերպով են առաջադրում, այսպէս կոչված «ձախ» ոպ-
պողիցիան (Սապրոնով-Սմիրնովի խմբակը) վորից չեն
հրաժարվում և աջակողմյան տրոցկիստները: Հետա-
քրքիր է ականջ դնել նախ Ուստրյալովին. հենց նույն
այդ խնդիրների վերաբերյալ. ահա թէ ինչ է գրում
նա դեռես 21—23 թվի մեր պետութեան բնավորութեան
մասին.

*) Ընդգծումները մերն են Ս. Մ.

«Իր սոցիալիստական ելութեամբ հեղափո-

խաղան Ռուսաստանը բուրժուական սեփականատիրական յերկրի յե վերածվում»:

«... Զի կարելի չընդգծել, վոր ներկայիս Կոմունիստական Ռուսաստանը այժմյան բուրժուական յեվրոպայում ոբյեկտիվորեն ամենից պակաս չափով ե սոցիալիստական յերկիր հանդիսանում»*):

Հապա ինչ ե ասում Սալբանո-Սմիրնովի խմբի 15-ի հայտարարությունը.

«Իր (Համ. Կենտ. Կոմի. Ս. Մ.) սխալ քաղաքականությամբ վերջին յերեք տարվա ընթացքում ապսպարաւի բացասական կողմերը մեծ չափով ուժեղացել են: Մանր բուրժուազիայի ազդեցութեանը մեծ չափով մեծացել ե, կուկակր ֆալաֆական իրավունքներ ե ստացել (կորուսողներում) «բյուրոկրատիկ խեղաթյուրումներն» այժմ այնքան հեռու յեն գնացել, վոր նորանց մեջ արդեն ակներեւ կերպով մանր բուրժուական վերասերման տարրեր են զգացվում»:

Նույնն ե հայտարարում Տրոցկին Ոգոստոսյան պլանումում արտասանած իր ճառով, վորը գալիս ե ապացուցելու այն փաստը, վոր տրոցկիստները չեն հրաժարվում իրենց «ձախ» թեւից.

«Վերջին ամբողջ շրջանի եյությունն այն ե, վար պրոլետարիատը ֆալաֆականապես կըծկվում ե, իսկ մնացյալ դասակարգերի գործունեյությունը ծավալվում ե, ճիշտ այնպես

ինչպես նյութական ասպարիզում ընդարձակվում են վոչ պրոլետարական դասակարգերը. այդ բանը տեսնում ենք ամեն տեղ. բե փողոցում, բե խանութներում, բե յեկտրաֆարշի վագոնում ե բե բնակարաններում. նույնպես ե ֆալաֆականութեան մեջ այժմ պրոլետարիատն ամբողջովին կծկվում-սեղմվում ե. իսկ մեր կուսակցութեան ռեժիմն ավելի ու ավելի յե ուժեղացնում պրոլետարիատի դասակարգային կծկումը»:

Սալբանո-Սմիրնովի «ձախագույն» գրուպան ցինիկորեն դալիս ե բացահայտ կերպով հաստատելու ե հասցնելու իր տրամաբանական վախճանին Ուստրյալովի «գուշակությունները» հանդիսանալով նրա գուշակությունները» մունետիկը: Կենտկոմին տված «12-ի» հայտարարութեան մեջ կարգում ենք հետեւյալը.

«Համագումարի նախորդակին ռեպրեսիաները սպարդիցիայի դեմ նշանակում ե, վոր յուրաքանչյուր կուսակցութեան անդամի, վորը կը համարձակվի նախահամագումարային կամպանիայի ժամանակ ֆինալատել կենտկոմի ոպորտյունիստական գիծը, կուսակցությունից հեռացում ե սպանում, խուզարկություն, բանտ. կենտկոմը, վորը համագումարում կուսակցութեան առաջ հաշիվ պետք ե տա իր գծի մասին, հենց համագումարի նախորդակին կուսակցությունը դնում ե ԿՎՀ ե ՊԳՎ հրապարակական ե

*) Ընդգծումներ մերն են Ս. Մ. Н. Бухарин. «Цезаризм под маской революции» № 15-16

*) Ընդգծումներն մերն են.

վոչ հրապարակական հսկողութեան ներքո: Կուսակցութեան և նրա բարձրագույն որդան—համադրումարի այդ չլսված նշանակումը, բացահայտ կերպով ցույց է տալիս, վոր պետական հեղաշրջման ուղին, վորը բռնել է կենտկումը, դրա հետ միասին նաև կուսակցությունը լիկվիդացիայի յենքարկելու ուղին է:

«Թող նա (Կենտկումի պլենումը) իրեն պարզ հաշիվ տա, վոր սկսված պետական հեղաշրջումը՝ հակահեղափոխական ուղի է»*):

Կոմենտարիաներն ավելորդ են: Այդ հայտարարութիւնն ուղղակի հակահեղափոխական—ուստրիալովյան—մենչեվիկյան մեկնաբանութիւն է: Այդ հայտարարութիւնը զուգադիպում է միջազգային սոցիալ—դավաճանական լաւերի կարծիքին, վորը համերաշխելով նրանց հետ բացականչում են «Փորվերտս»-ի լեզվով հետեւյալը.

«Յեթե վոչ դեռ շատ առաջ միայն բոլշեվիկյան դեհատուրայի հակառակորդները, ամենից առաջ սոցիալիստները, խոսում էին հորիզոնային իշխանութեան տերմիդորական վերաանքման մասին դիկտատուրայի բռնապարտիստական ծայրից սկսյալ վտանգի մասին, այժմ մենք տեսնում ենք, վոր այդ նույն պնդումները և մեղադրանքներն ավելի ուժեղ և ավելի ազդու բարձրացնում են իրենց ոպպագիցիոն կոմունիստների կողմից»**):

*) Ընդծումը մերն է. Ս. Մ. տես Մոլոտովի հարկ «Правда» № 250.

**) «Правда»-ի առաջնորդող № 199.

Շատ հետաքրքրական է մի տեսակետ ևս, վոր արտահայտված է «Սոցիալիստիչեսկի վեստնիկի» մեջ հունվար 15-ին 27 թ. համար 1, վորը թեպետ էլ հին է թվում, բայց այնուամենայնիվ ցայտուն կերպով պատուում է մեր ոպպողիցիայի «ձախ» ֆրոդոլոդիայի մենչեվիկյան դիմակը և ապացուցում տրոցկիզմի մենչեվիկյան էյուլթյունը.

«Ստալինը և Բուխարինը տանում են ամենայնոպումն պայքարը վոչ առանց հաջողութեան, նրա համար, վորպեսզի հասցնեն մեզ ուղղակի բրյումերին առանց դեմոկրատական կարճատև հանգստութեան: Տեսե՛ք քեզ նյումք ինչպես անց կացրին դիսկուսիան, ինչպես նրանք լիկվիդացիայի յենքարկեցին մնացած հեղափոխականներին, վորոնք վորձում էին հավատարիմ լինել հեղափոխական հիմնական իդեաներին» (խոսքը վերաբերվում է 26 թվի ոպպողիցիոն յեւուլթիւներին տրոցկիստականների կողմից— Ս. Մ.)

... «Այժմ արդեն հարկ է կա ժամանակ և աշխատանք սպառել ցույց տալու համար այն, վոր բոլշեվիկները չստեղծեցին նոր հասարակութիւն, նոր տնտեսական կերպովձեռն—կարգում ենք № 7 նույն թերթիկի եջերում—վորի շրջանակներում տեղի չունենար բանվոր դասակարգի հարստահարում: Մենք այժմ վկաներ ենք հանդիսանում, սոցիալական այն բոլոր խմբավորումների ու դասակարգերի և սոցիալական բոլոր այն հարաբերութիւնների վերականգնման պրոցեսի վերջավորվելուն, վորոնք բնութագր-

բում են յուսման չափը բուրժուական—կապիտալիստական հասարակութեան :

«Այդ միայն թղթի վրա գոյություն ունի «հորհրդային սոցիալիստական հանրապետությունների միություն» իրականում, իհարկե չկա վոչ մի միություն, ինչպես չկա սոցիալիզմ, ինչպես չկան հանրապետություններ, ինչպես չբնական միևնույն իսկ հորհուրդները» :

«Հորհրդային Ռուսաստանը անող կապիտալիզմի յերկիր է, և կապիտալիստական այդ գարգացումը կատարվում է դեպուտատական դիկտատուրայի սեղմվելու տակ» :

Այս բոլորը սակայն, նույնը չէ, արդյոք, ինչ վոր վերջին յերկու տարիներին ընթացքում կրկնում է անգառար տրոցկիստական ուղղուղիցիան մեր պետության «վերանորոգման» մասին, կոլսակցությունը «խեղդելու» մասին և այն ուրիշ «դասակարգերի» ուժի մասին՝ վորոնք «այլևի ու այլևի յեն ծավալվում» ըստ տրոցկիստների : Պարզ է, վոր Ուստրիալովը կամ սոցիալդալաճանները Հեյկ-ի կողմնակից չեն, այլ ընդհակառակը, աջակցում և փառաբանում են տրոցկիզմին : Հետաքրքրական է մի ցիտատ ևս Ուստրալովից պրոլետարիատի ուժերի «կծկվելու» մասին, վորպեսզի հնարավոր լինի դրսեմորել այն վորոշակի կապը, վորը հատառվում է նրա և տրոցկիստական ուղղուղիցիայի տեսակետների միջև : Նույն գրքույկի 39-րդ եջում կարդում ենք .

«Կար մի ժամանակ—կոմունիզմը իսկույն յեվեք—այժմ, վերականգնում է մասնավոր սե-

փականությունը... կար մի ժամանակ—համաշխարհային հեղափոխություն անմիջապես—այժմ որակարգի խնդիր է դիմադարձություն դեպի համաշխարհային կապիտալիզմը և նրա դեմ կռվելու եքստրեմիստական մեթոդներից հրաժարվելը : Կար վերջուպես ռազմաշունչ աթեիզմը, միջոցեո ներկայումս ծաղկում է—կոմպրոմիսը յեկեղեցու հետ» և այլն *) :

Ուստրիալովը այդպիսով կամենում է ցույց տալ, թե ինչպես են «կծկվում» պրոլետարիատի ուժերը Սորժրդային յերկրում և թե ինչպես է «մոտենում տերմիդորին» պրոլետարիատի դիկտատուրան : Այս տեսակի լատիտություններով լեցուն է տրոցկիստների ուղղուղիցիոն վավերագրերը : Այուևամենայնիվ շատ հետաքրքրական է ևս մի կտոր ուղղուղիցիոն արսենալից, վորը արտահայտվում է Ուստրիալովի մտքի ելությունից .

Տրոցկին հոկտեմբերյան պլենումում արտասանած ճառի մեջ ճիշտ հետեյալն է ասում .

«Կոլսակցական ռեժիմում իր արտահայտությունն է գտնում կոլսակցական ղեկավարության վողջ քաղաքականությունը : Այդ քաղաքականությունը վերջին տարիների ընթացքում իր դասակարգային ձողը «այլից—այլ է մղել . պրոլետարատից—մանր բուրժուազիային, բանվորից—սպեցը : շարքային կոլսակցականից—ապարատիկը, բատրակից և չֆալորից—կուլակը, Շանհայի բանվորից—Չան-կայ-Շիին, Չինական գյուղացուց—բուրժուական սպայություն, անգղ-

*) Ընդգծումը մերն է Ս . Մ .

իսկան պրովետարիատից—Պերսելը, Խիֆաը, Գեմսալետչիկը և այլն։ Դա է հենց ստալինիզմի ելույթը»*) :

Յեթե դա բառ առ բառ այն չէ, ինչ ասում է Ուստրիալովը, ապա իր վրդով և բովանդակութեամբ անպայման համապատասխանում է նրան։ Տրոցկին Ուստրիալովի մտքերը հասցնում է իր տրամաբանական վախճանին, յերբ նա համարելով բոլշևիկյան կուսակցությունը և նրա Կենտկոմը բուրժուական, մենշևիկյան, իսկ պրովետարիատի դիկտատուրան Կերենսկու և Յեթեի իշխանությունը, մյուս կողմը քաշելով իրենտրոցկիստական Ֆրակցիան համարելով «խակական բոլշևիկյան» և բանվորական մտքերի և ցանկությունների արտահայտիչը այս վերասերման շրջանում, նա յեզրափակում է .

«Ղեկավարող ֆրակցիան կարծում է, թե բռնություն ոգնություն կարելի չէ ամեն ինչի հասնել։ Դա հիմնական սխալ է։ Բռնությունը կարող է ահադին հեղափոխական դեր խաղալ։ Բայց միայն մի պայմանով, յերբ նա յենթարկված լինի միշտ դասակարգային ֆաղափականության... Կերենսկու և Յեթեի իշխանության բռնությունը բոլշևիկյան լիա, միայն առաջացրին համաայնադական ռեժիմի պարտությունը։ Վոնդելով, գրկելով աշխատանքից, բանտարկելով, իշխող ֆրակցիան գործում է ջարդելով և կտրտելով (Дубьем и рубьем) սեփական կուսակցության դեմ»*) :

*) Ընդգծումները մերն են Ս. Մ.

Ուստրիալովի իդեոլոգիային արդեն չատ բաներով հասել է վոչ միայն Ուստրիալովի դադարաբախտությունն այլ և մենշևիզմին, նա այժմ հաճախ է խոսում մենշևիկյան պրոգայով։ Մենշևիկները լեզուն և ուստրիալովի լեզուն ավելի ու ավելի յեն մոտենում իրար, ավելի ու ավելի միանման դառնում։ Բավական է, վոր բերենք միայն մեկը մենշևիկ Ֆ. Դանի ամենամերժին գրվածքներից «Սոցիալիստական բամբասանքում» տեղավորված հոդվածի քաղվածքը, վոր ապացույցներ վեր հիշված մեր ասածները.

«... Միասնական և միաձուլվ համկոմկուսի ներսում պայքարը և պլենումից հետո շարունակվում է մեղմիչի (под сурдинку) տակ (ուղում է ասել թուխի Ս. Մ.) առանց ընդմիջումների։ Նրա հատկանիշը, ... ապաշխարություն հայտարարությունների անընդհատ հոսումն է... փոքրագինների հանկարծակի գղջալ իմանալու, ձեռն բերելու «կրնատման» և «տեղափոխման» վախի տակ կամ Պիվ-ի սեղ յերկարի ձեռքով կոկորդից բռնած։ Բայց ինչպես յերևում է ամադմուկ հաշիվ մաքրելու այդ մեթոդը ուսպոգիայի հետ կտրտելով և ջարդելով (дубьем и рубьем) անբավարար է դուրս գալիս»*) :

Այս բոլորից պարզորոշ կերպով հետեւում է այն, վոր հանձնիս Ուստրիալովի, Դանի-Աբրամովիչի և դաշնակների, տրոցկիստական ուստրիալովի ձեռք է բերում ամենաուղղահամատ պաշտպանը և դաշնակիցն

*) Ընդ. Մոլոտովի նույն ճառից. ընդգծումը մերն է :

այն պայքարում, վոր մղում է ՀԿԻ-ի կենտրոնի և պրոլետարական դիկտատուրայի դեմ: Այս ցույց է տալիս միայն այն, թե վորքան անհամապատասխան են իրականութեան ուղղորդիցիայի բոլոր այն ամբաստանութեանները, վոր չարափում են ՀԿԻ-ի լենինյան ղեկավար կայանին:

Սակալ չեն ցիտատները նաև սպիտակ-եմիդրանտական-դաշնակցական մամուլի մեջ, վորոնք հաստատում են տրոցկիստական ուղղորդիցիայի «հայտարարութեանները»:

Յեթե մեր կուսակցութեանը հաստատել է արդեն, վոր բուրժուական-մանր բուրժուական կարգի ամեն տեսակ տատանումները կարող են մուտք դործել մեր կուսակցութեան մեջ ուղղորդիցիայի միջոցով, ապա այդ պարզից էլ պարզ է դառնում, յերբ մենք նկատել յենք առնում, թե ինչպիսի դիրք են բռնում տրոցկիստական ուղղորդիցիայի հանդեպ մեր հակառակորդները: Բանից դուրս է դալիս, վոր Տրոցկին շատ կանոնավոր է սկսել մտածել և շատ ուղիղ է սկսել արտացոլել մեր կուսակցութեան մեջ գոյութեան ունեցող այդ բոլոր տրամադրութեաններն իր փիլիսոփայութեամբ:

Համերաշխ են և նրա հետ դաշնակցականները և ինչո՞ւ չպետք է համերաշխ լինել, յերբ Տրոցկին կանգնում է դաշնակցականների տեսակետի վրա: Դա պատահական չէ, հենց այն պատճառով, վոր Տրոցկին 13 թ. իր դրված հոդվածներում համերաշխում է դաշնակցականների տեսակետին «հայկական հարցի» *) լուծման խնդրում և վորտեղ Տրոցկին դաշնակցական կուսակցու-

*) Տես Տրոցկու Ժողովածուն հատոր VI եջ 233

թեանը հայտարարում է վորպես «սոցիալիստական 7-րդ վիթ, վորը միայն հակահեղափոխական է դառնում 17-թվից» *), այն ինչ մեր կուսակցութեանը դեռ ևս Ստեփան Շահումյանի բերնով բնորոշել է դաշնակցական կուսակցութեանը, վորպես մի ունակցիոն և բուրժուական կուսակցութեան իր զարգացման բոլոր ետապներում, չնայած նրան, վոր դաշնակցութեանը ժամանակ առ ժամանակ իր տափտիկան գունավորել է սոցիալիստական փրագիալոգիաներով: Նույն դաշնակցութեանը այսոր, կանգնում է տրոցկիզմի տեսակետի վրա մեր հեղափոխութեան և մեր պետութեան բնույթի խնդրում: Զրախոսութեան արած չլինելու համար մեջ բերենք այստեղ դաշնակցական մամուլի եջերում այն «Վոսիկի գոհարները», վորոնք վերաբերվում են նշած խնդրին:

«Ըստ ելուքյան, ճիշտ է ասում Տրոցկին, յերբ Ստալինի քաղաքական գիծը վորակավորվում է «տեքմիդոքական»: Տեքմիդոք դեռ չկա. անշուշտ կոմկուսը տակավին շատ է անգիշտ քաղաքական ասպարիզում, բայց դեպքերն ունեն իրենց տրամաբանությունը և կենտր. կոմիտեյի արած տևտեսական զիջումները անխուսափելի կերպով պիտի առաջնորդեն և քաղաքական զիջումների անհրաժեշտությունը: Ընկերային նոր խավերը—նոր բուրժուազիան, վորոնք ծրնունք են առնում տնտեսական նոր պայմաններից, չեն կարող հավիտյանս մնալ անհաղորդ քաղաքական իշխանութեան: Յեվ ուզե կոմկուսը»

*) Նույնը եջ 447.

թե վուչ, տերմիտորը կդառնա անհրաժեշտ և անխուսափելի:

Այս կողմից ընդդիմադիրները տեսակետը, ամկակած, ուղիղ է: Նրանք են իսկական արտահայտիչը լենինիզմի: Ճիշտ են ասում նրանք, վոր կոմկուսի ֆաղափականությունը դեպի փուլգումն է տանում հորհրդային իշխանությունը: Բայց նրանց ֆարոգած գաղափարներն էլ միջոց չեն հորհրդային իշխանության փրկության: Նրանք այսոր կրկնում են այն, ինչ վոր իրապես ընկերավարականներն ասում են, գրում են հենց հոկտեմբերից սկսած—վոր հետամնաց ու խալար Ռուսաստանում առանց առաջավոր յերկրների բանվորների մասնակցության, կարելի չէ հաստատել ընկերավարական կարգ: Յեւ վորովհետեւ առաջավոր աշխարհը չարունակում է ապրել դրամատիքական կարգերում, անհեթեթություն է ու վոճիր կոմունիստական տիրապետությունն Ռուսաստանում. այդ տիրապետությունը, անկախ սեփական կամքից, հենց սկզբից դատապարտված են այլասերվելու, վերածվելու բռնակալության և մեռնելու վատագույն մահով:

Ընդդիմադիրները միշտ են վերլուծում ստեղծված դրությունը:

Նրանց գնահատությունը կոմկուսի՝ այսպես կոչված «ընկերավարական շինարարության» միանգամայն համապատասխանում է մեր գնահատման:

Մեզ համար պարզ է, վոր Խորհրդային Մի-

ության սահմաններում ընկերավարության նըշույն իսկ գոյություն չունի, վոր այնտեղ ամում ու դարդանում է անասունության դրամատիքական փոխհարաբերությունները, վոր Խորհրդային տնտեսությունը աղճատված դրամատիքական տնտեսություն է, վոր այդ ճանապարհով բոլշևիկներն արագորեն չարժվում են դեպի բուրժուական կարգերի վերականգնումը*):

Ինչո՞վ է տարբերվում այս «փելիսոփայությունը» արոցկիստական «փելիսոփայությունից» վորը մենք տեսանք վերևում:

Բացարձակապես վոչնչով: Այստեղ տրոցկիստներն իսկական «լենինցիներ» են: Փառք և պատիվ այդպիսի «լենինցիներին»: Կարծում ենք վոր կոմենտարյաններն ավելորդ են, վորովհետեւ այս ցիտատն ինքն արդեն պարզորոշ կերպով ասում է այն ամենն, ինչ վոր մենք չարունակ լսում ենք տրոցկիստական ուղադիցիցիայից:

Դաշնակները բառացիորեն կրկնում են այն, ինչ վոր ուղադիցիան չպրտում է լենինյան հռետակցության հասցեյին: Նրանք վորոշակի կերպով ասում են, վոր այս ամենը «շատ ուղիղ» և «նշմարիտ» է և վոր իրենք դաշնակցականներն ուղադիցիցիայից դեռ շատ առաջ էին կանգնած նույն այդ ճանապարհի վրա: Մնում է ուրեմն, վոր ուղադիցիոններները ձեռք մեկնեն դաշնակներին և այն ժամանակ դաշնակ-ուղադիցիոն բոկը շկիւի և Խորհրդային կառավարության դեմ վերջնականապես ձեռնարկված կլինի: Վորովհետեւ դաշնակ-

*) «Դրոշակ» № 9, 27 թ. ընդգծումը մերն է .Ս.Ս.

ները չե վոր այդ մասին յերազում և ցանկանում են, ասելով որինակի համար հետեյալը.

«Կումկուսի պառակտումն արժեքավոր է մեզ համար ասել իբրև ցուցանիշ. վորն ամբողջ մերկութեամբ յերևան է բերում այն այլևս վոչ մի առարկութեան չվերցնող փաստը. քե լենինի կուսակցութեանը քայլ առ քայլ կտրվելով ժողովրդական կենդանի մարմնից՝ հռուստ ու կազմալուծվում է, քե՝ հորհրդային իշխանութեանը կորցրել է այլևս գոյութեան ամեն իրավունք ու հնարավորութեանը»^{*} :

Խորհրդային իշխանութեան տառնալը, ուշ կամ կանուխ կլուծվի վոչ թե կոմկուսի կուսակցական սահմաններում ու նրա կամքով, այլ կոմկուսից դուրս և հակառակ նրա կամքի:

Այս և իրերի յերկաթե տրամաբանութեանը:

«Դրոշակ» № 8, 1927 թ.

Ահա Ձեզ հակախորհրդային բանակի անթիվ անհամար «յերազանքներից» մեկը և այդ բավականաչափ բնորոշ և ներկա դրութեան համար:

Յնծայեք ուղղուղիցիոններն, փառք և պատիվ ձեզ:

Միջազգային իմպերալիզմի հակահեղափոխական դործակալները—Վրացյան—Խատիսյան—Ռամիշվիլի—Սուլիթանովը և ուրիշները վորոշել են ոգտվել ուղղուղիցիայի ոգնութեանից և ամբաստնել իրենց նետերի ընթացքը և ուղղութեանը շիկի և կենսական լենինյան կայանի գծով:

^{*}) Ընդգծումը մերն է Ս. Մ.

«Կովկասի ազատագրութեան կոմիտեն»!!! ուղղակի հույսեր է տածում այդ մասին և սակայն՝ չե վոր հայտնի չե արդեն, վոր այդ կոմիտեն բաղկացած է ամենա սրիկա հակահեղափոխականներից, վորոնց արտասահմանի կապիտալի գիրկն են նետել Անդրկովկասյան պրոլետարիատը:

Իրենց գրութեանների մեկի մեջ նրանք ասում են հետեյալը.

«Մոտենում է բոլշևիկների անկման ժամը—և նրանց ավերակների վրա մենք կստեղծենք կովկասյան աղատ հանրապետութեանների համադաշնակցութեանը: Բոլշևիզմը մեռնում է...»

«Հայրենիք» 24-6-27 թ.

Մի այլ տեղում դաշնակցական իդեոլոգ, Ալ. Խառոյանն այսպես է մարդարեւանում. (sig)

«Քաղաքական աշխարհում առաջնակարգ տեղ է բռնում այժմ այն հարցը՝ թե բոլշևիզմը պետք է վերջանա ինքն իրմով, իր ներքին հակասութեան հետևանքով, թե անհրաժեշտ են արտաքին ճնշումների ազդակներ ևս:

Շատերը կարծում են վոր յերկու ազդակներն ալ գործում են ու պիտի գործեն, բոլշևիզմի այսորվա խավարումը՝ անոր կատարյալ ավերումը դարձնելու համար»:

«Հայրենիք» 24-6-27 թ.

Նույն դաշնակցականներն ասում են.

«Կարմիր Մոսկվայի դեմ կովող բազմազան ուժերի մեջ այս յերեք ընդդիմադիր տարրերու

ուժերի մեջ այս յերեմ' ընդդիմադիր տարրերուն՝
կոմունիստ ընդդիմադրութեանն երուն. Ուկ-
րայնայի անջատողականներուն և Ռուս միապե-
տականներուն քերես վիճակված ե կատարելու
բախտորոշ դերը հարկադրային իշխանութեան քայ-
քայման և տապալման մեջ*»)

«Հայրենիք» 26-6-27 թ.

Տրոցկիստական ուղղութեան աղքատ արտենայից
վերև բերված ցիտատները բավականաչափ վորոշ կեր-
պով բնութագրում են ուղղութեան, վորպես մենչե-
վիզմի, գաղափարների և այլ նմանների արտահայտիչը:

Պայքարի տրամաբանութեանը նրանց ուղղակի հաս-
ցրել և հակահեղափոխական ճահիճը: Վերջին հակա-
խորհրդային յեղութեանը միանգամայն ակներև կեր-
պով ապացուցում են այն գնահատականի ճշմարտու-
թեանը, վոր տվել և մեր կուսակցութեանը տրոցկիս-
տական ուղղութեան և վոլյուցիայի և «բեվոլյուցիա»-ի
բնորոշմամբ: Իր զարգացման ալթիմյան ետապում, տր-
ոցկիստական ուղղութեան 100%-ային մենչեվիզմ և:
Տրոցկիստական ուղղութեան հանելուկ մենչեվիզմի՝
Հայաստանում հանդիպում և, բլոկի մեջ և մտնում դաշ-
նակիցների հետ, վորի ամենամոտ կողմնակիցը Հայաս-
տանի պայմաններում—հանդիսանում և մենչեվիզմը:
Ֆրակցիոն պայքարի լուրջ կան տրոցկիստական ուղղ-
ութեան դրեց կուսակցութեանից դուրս: Տրոցկիստա-
կան ուղղութեան իր վրա վերցրեց բարբիզատների վրա

*) Ընդգծումը մերն և Ս. Մ.

բացահայտ պայքարողի դերը՝ իշխանութեան համար:
Մեր կուսակցութեան կողմից սոցիալիստական շինա-
բարութեան բոլոր խնդիրների ճշնութեան ընթացքում
պարզվեց՝ ուղղութեանի ձախ ֆրակցիայի տակ քողարկ-
վող աջ գործերը:

Զինովյեվի և Կամենյեվի շարեյկերեսներութեանը
և Տրոցկու վոչ կայունութեանը իրենց արտահայտու-
թեանը գտան՝ Մոսկվայի և Լենինգրատի Նոյեմբերի
7-ի հակահեղափոխական յեղութեանը:

Կամենյեվը և Զինովյեվը 24 թվին տնօրինելով Տր-
ոցկուն «մենչեվիզմի աղետ» և նրա ուսմունքը «աղետ-
առաջ» վերցրած Դանի և Արբամովիչի հակահեղա-
փոխական, սոցիալ դավաճանական լազերից իրենք ըն-
կան կուսակցութեան միասնականութեանը պատակտող
այդ ցանցի մեջ: Իսկ մի ժամանակ Զինովյեվը և Կա-
մենյեվը կոչ ելին անում կուսակցութեան, պահպանելու
բուլչեիզմը—լենինյան շարքերի միասնականութեանը
«ինչպես աչքի լույս»:

Կուսակցութեանը նրանց չի ների: Պրոլետարիատի
դասակարգային թշնամիները մի ավելորդ անգամ ևս
կուրախանան այդ բանի համար՝ դառնալով տրոցկիս-
տական ուղղութեանի ամենալավ զովարանողները:

Ուղղութեանի այդ յեղութեանը բանվորների կողմից
լավագույն դեպքում ծաղր կարող և առաջացնել: Դրա-
նից առաջացած վնասը զժրախտաբար միանգամայն
պարզ և: Հեղափոխական հանդեսներին ներկա յեղող
ոտարյակերկրյա թղթակիցների հեռագրերը կհանեն
առանց բացառութեան մեր թշնամի թերթերին.
նրանք ուրախութեամբ կը գրեն, վոր իրենց «մարդա-

րեյուսթյունը» կատարված և—նրանք «ավելի» թե կը-
առնեն: Բայց Ձեմբերլենից մինչև Տրոցկիզմը—միջադ-
դային հակահեղափոխության «սպասելիքները» զուր են
անցնելու: ԽՍՀՄ-ն և կուսակցությունը իր շարքերի
լենինյան միասնականությամբ թույլ չի տա վոչ մի
գեթարություն ոգտագործելու «յերրորդ ուժի» կողմից:
Պրոլետարիատը բավականաչափ ուժեղ է բոլոր նման
յեղույթների դեմ պայքարելու, Հոկտեմբերի մեծ նվա-
ճումները պաշտպանելու համար:

Յեթե ոպպոզիցիան շարունակե համառել կառչած
մնալ մենչեիզմին, յեթե նա շարունակի իր հակալե-
նինյան դործը, այդ դեպքում բանվոր դասակարգը և
կոմմունիստական կուսակցությունը դուրս կը չարտի
նրան պրոլետարիատի շարքերից:

ԽՍՀՄ սոցիալիզմի կառուցման գործը առանց ոպ-
պոզիցիոներների մասնակցության ևս առաջ կդնա հաւ-
տատուն և հաղթական կերպով:

Քիչ բան չե ասված արդեն պարզելու համար, թե
դեպի վոր կողմն է աճում Տրոցկիստական—Ձինովյեվ-
յան և Սապրոնո—Սմիռնովյան ոպպոզիցիան: Վերելում
հիշատակված մեջբերումները բավականաչափ պարզ
կերպով են ցույց տալիս, վոր ոպպոզիցիայի գործու-
նեյությունը ամենացնձագին «հույսեր» է առաջ բերում
պրոլետարիատի և ՀԿԿ-ի բոլոր դասակարգային թշնա-
միների շարքերում: Հակախորհրդային բանակը ցնծում
է, վոր ոպպոզիցիոներները փաստորեն կրկնում են
նույնը, ինչ վոր նրանք բազմիցս ասած են յեղել: Մեն-
չեիկները պարզե ի պարզ ասում են, վոր իր պայքա-
րով ոպպոզիցիան դասակարգային քաղաքական կովի

ավելի լեզալ և ավելի հանրական ձեերի ճանապարհ-
ներ է հարթում (Յարոսլավսկի կայարանում տեղի ու-
նեցած ցույցը, Փրակցինական ժողովները և վերջա-
պես հակահոկտեմբերյան դեմոնստրացիան): Դաշնակ-
ցականները պնդում են, վոր ոպպոզիցիայի գործունե-
յությունը «խախտում» է կուսակցական մենաշնորհի
հիմքերը: Ուստի խաղվելները ուրախանում են վոր տե-
միդորը մոտիկ է, վոր անհրաժեշտ է դրավել Խորհրդա-
յին Միության պետական ապարատը և այլն: Նրանք
բոլորն ևլ միասին «հույս» ունեն, վոր «կայսթի» բայլ-
չեիկյան միասնականությունը և կոմմունիստական Փը-
րակցիաներին զուգընթաց «ծնունդ կառնեն սոցիալա-
կան նաև այլ տարրերը», ինչպես որինակ դաշնակցա-
կանները, մենչեիկները և այլն, վոր նրանց «հնարա-
վորություն» կտրվի «լիկվիդացիայի» յենթարկել պրո-
լետարական ղեկատառության:

Մյուս կողմից յերկրի ներսում հակախորհրդային
գործունեյության մենք այնպիսի արտահայտություն
ուներք, վորպիսին իր աշխատանքների և իր հակախոր-
հրդային լոզունգների համար հենարան է փնտռում
ոպպոզիցիոն «պլատֆորմների» և ոպպոզիցիական գոր-
ծունեյության մեջ, հետեւելով իր արտասահմանյան
կենտրոնների որինակին:

Նրանց թերթերից մեջբերած քաղվածքներից մենք
հաստատ կարող ենք համարել արդեն այդ տարրերի հա-
մագործակցության փաստն ոպպոզիցիոներների հետ:
Մի կողմից Ել ահա թե ինչու յե պայքարում մեր կու-
սակցությունը այդ վտանգավոր ոպպոզիցիոն տարրերի
դեմ: Այդ պայքարում հիմնականը այն է, վոր կարո-

ղանանք մերկացնել ամբողջ կուսակցութեան և բանվորական մասսաների առջև այն բոլոր վտանգներն, վորոնք առաջ են գալիս ուղղութեան զործունեութեանից, նրա տեսակետներից և պատճառներից: Մեր հասարակարգները յերկրով մեր ներկուսակցական կացութեանից յեղրակացութեաններ են հանում մեր մասին և յեթե մեր կուսակցութեան մեջ այլ և այլ խմբակցութեաններ և ֆրակցիաները լենինյան պողպատյա շարքերը կազմալուծելու աշխատանք են կատարում և կամխոտերն թշնամի պարբերականներում տպադրում են իրենց դանաղան փաստաթղթերը, հապա մեր հակառակորդները գալիս են այն յեղրակացութեան, վոր համարձակ կերպով կարող են հարձակվել իմ Միութեան վրա:

Բոլոր ուժերով մենք պետք է աշխատենք, վոր ուղղութեան իր այս հերթական հարձակման մեջ՝ կուսակցութեան կողմից նորից կրի նյութն պարտութեանը, ինչ չէր կրել և նա անցյալում, և վոր այդ պարտութեանը լինի լիակատար և վերջնական:

Սակայն, խնդիրն այն չէ միայն, վոր ուղղութեան ֆրակցիաները և խմբակցութեանները լիկվիդացիայի յենթարկվեն, այլ և այն, վոր դրա հետ միասին մերկացվի ուղղութեանի գաղափարական բովանդակ վերթումը, նրա ամբողջ ուղարտյունիստական ելութեանը և նրա բովանդակ վտանգը կուսակցութեան և բանվոր հասարակարգի համար, վորպիսին (այդ դասակարգը) կոչված է կրելու լենինյան դրոշմ մինչև հաղթական վախճանը:

«Յերբորդ ուժի» և վոչ մի միջամտութեանը լե-

նինյան կուսակցութեան մեջ տեղի ունեցող ներքին կացութեան, ալդուղից ուղուտ քաղելու նպատակով: Վոչ մի հետևանք չի ունենա և նրանք հենց ալդուղն են ջախջախելու իրենց գանկերը Համկոմկուսի լենինյան շարքերի և իմ Միութեան վրա:

Կուսակցական միասնականութեանը, համախմբումը—չկիւի. կենսկոմի լենինյան կայանի շուրջը՝ առանց վորի մեկի չեմք կարող և վոչ մի լուրջ հաջողութեան ունենալ, այսոր մեկ համար թանկ է և անհրաժեշտ ամերիկացի յերթին: Համամիութենական կազմակերպութեան ծավալով մեր սկսված դիսկուսիանցի կտա իր լենինյան—բոլշևիկյան դեմքը: Մեր կուսակցութեանը այդ դիսկուսիայից դուրս կգա խտացրած և միակուտ շարքերով՝ կոմունիստական կուսակցութեան միասնականութեան ուղղությամբ, սակայն՝ վոչ թե կոմպրոմիսի և գաղափարական գիջումների, այլ՝ ուղղութեան իդեոլոգիային տրված միահամուտ վերջնական հակադրոհի և ջախջախման ճանապարհով սոցիալիստական շինարարութեան կուրսի միասնական կիրառմամբ:

Ուղղութեան (տրոցկիստական—սապրոմովյան) վերջնականապես լիկվիդացիայի յենթարկվեց քեզ գաղափարապես և քեզ կազմակերպչորեն: Նա կանցնի պատմութեան մեջ, վորպես բոլշևիզմի զարգացման բնական փուլ: Կուսակցութեան 15-րդ համագումարը վերջին լուրջ խնդիրների մասին իր վերջնական հեղինակավոր խոսքը կասի. նա տրոցկիստական ուղղութեան լիակատար անկումը ինքնուրույն հետո, թե կա-

մակերպչորեն և թե գաղափարապես, ցույց կտա մեզ
ազնիվ կուռ շարքերով և անստան միասնականություն
չարունակելու սոցիալիստական շինարարությունը աշ-
խարհի առաջին պրոլետարական պետություն մեջ:

mg 1

sv

ԳԻՆՆ Ե 15 ԿՈՊ.